

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

БОБРУК Алла Миколаївна

УДК: 323.225

**ПОЛІТИЧНА МІМІКРІЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ
ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

23.00.03 – політична культура та ідеологія

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі політичних наук Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник —

доктор політичних наук, професор
КОРНІЄНКО Валерій Олександрович,
Вінницький національний технічний
університет, кафедра
суспільно-політичних наук, завідувач.

Офіційні опоненти:

доктор політичних наук, доцент
БУШАНСЬКИЙ Валентин Вікторович,
Інститут політичних і етнонаціональних
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України,
відділ етнополітології,
головний науковий співробітник;

кандидат політичних наук
НЕПРИЦЬКА Тетяна Іванівна,
Вінницький обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних
працівників, кафедра філологічних та
суспільних дисциплін, доцент.

Захист відбудеться 5 березня 2015 року о 12.00 год. на засіданні спеціалізованої ради Д 26.053.12 Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ – 30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано 4 лютого 2015 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Я. Волянюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Теоретико-методологічне обґрунтування політичної мімікрії є нагальним в умовах трансформаційних процесів, які відбуваються у політичному житті українського суспільства упродовж останніх років. У процесі пристосування людей до соціально-політичних змін, демократизація політико-культурного простору й розвиток політичної свідомості громадян України сприяють відкритості стосунків та, водночас, спричиняють поширення мімікрійних політичних технологій, що призводить до гараздуння окремих особистостей і соціальних груп.

Наукове пояснення сутності та механізмів маскувальних практик у політиці не вкладається у рамки традиційних теоретичних уявлень про чесність, моральність, відповідальність, гармонійність, взаємну довіру як базові якості демократичної політичної культури громадян. Політична мімікрія є досить поширеним способом адаптивної поведінки політиків, що, з одного боку, виступає політичною грою, маскуваням, а, з іншого, – механізмом наслідування, самозахисту. Цей складний політичний феномен, що сприяє пристосуванню політичних суб'єктів і маніпуляції свідомістю громадян, має як деструктивний, так і конструктивний характер.

Актуальність дослідження політичної мімікрії обумовлюється передусім суспільною потребою з'ясувати не лише глибинну її сутність, детермінанти, форми проявів, а й наслідки маскувальної (імітаційної) поведінки громадян і політиків у процесі пристосування до змін, трансформацій, кризових проявів суспільно-політичного життя. За цих умов зростає також наукова необхідність теоретичного обґрунтування і методологічного забезпечення теорії політичної мімікрії як адаптивного способу життєдіяльності людей.

Більшість вчених сходяться на думці про те, що політична мімікрія є негативним явищем, яке існує для маскування брехні та досягнення власної вигоди. У контексті політичної науки феномен мімікрії залишається відносно малодослідженим. Теоретичним підґрунтям вивчення мімікрійних форм є напрацювання Д. Белла, Ж. Бодріяра, П. Бурдьє, І. Валлерстайна, Р. Дарендорфа, Р. Козера, Р. Мертон, Х. Ортега-і-Гассета, Т. Парсонса, П. Сорокіна, Е. Тоффлера, Е. Фромма, Ю. Хабермаса, М. Хайдегера, Ф. Фукуями, П. Штомпки та ін. Проблеми, пов'язані зі механізмами утримання влади політиками шляхом пристосування, розглядаються у працях сучасних політологів, філософів, соціологів, біологів та представників ін. наук (О. Гарань, Л. Герасіна, О. Єрмановська, О. Карп'як, А. Лобанова, Д. Ольшанский, М. Панов, О. Фоменков, В. Шульга, Ю. Яковенко та ін.).

З'ясовуючи взаємозалежність політичної культури і мімікрійної поведінки громадян, важливо звернутися до досліджень вітчизняних

політологів, які займаються загальнотеоретичними проблемами політичної культури, аналізом її стану та перспектив розвитку в Україні (праці Т. Андрущенко, О. Бабкіної, В. Бебика, В. Бортнікова, В. Бушанського, В. Буцевицького, І. Варзара, О. Волянук, М. Головатого, С. Денисюк, Ж. Деркач, М. Дмитренка, В. Добіжи, А. Карнаух, В. Корнієнка, Т. Неприцької, М. Остапенко, В. Ребкала та ін.). В цілому уявлення про політичну культуру як сукупність орієнтацій, цінностей, вірувань, установок залишаються серед політологів переважаючими. Проте проведений аналіз теоретичних робіт дозволяє стверджувати, що в політичній науці поки не представлена цілісна наукова концепція політичної мімікрії, зокрема у світлі новітніх викликів імітаційної політичної поведінки громадян. Виникає необхідність здійснення її комплексного дослідження, з'ясування сутності мімікрії як політико-культурного феномену, її системних ознак у процесі розвитку політичної культури українського суспільства, місця у структурі ціннісних орієнтацій українських громадян, визначення засобів протидії цьому явищу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконувалась у рамках науково-дослідної теми кафедри політичних наук Інституту політології та права Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Проблеми політичної модернізації і трансформації: світовий досвід та українські реалії», що входить до Тематичного плану науково-дослідних робіт НПУ імені М. П. Драгоманова, науковий напрям «Дослідження проблем гуманітарних наук», затверджений Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 6 від 26 грудня 2012 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 3 від 24 жовтня 2013 року).

Мета дисертаційної роботи полягає у вивченні феномену політичної мімікрії у контексті розвитку демократичної політичної культури, виявленні особливостей її формування і можливих шляхів усунення у сучасному політичному житті України.

Окреслена мета зумовлює розв'язання таких дослідницьких *завдань*:

- розкрити сутність мімікрії як політико-культурного феномену;
- проаналізувати розуміння політичної мімікрії у сучасному науковому дискурсі;
- охарактеризувати методологічний інструментарій дослідження політичної мімікрії;
- показати системні ознаки політичної мімікрії у контексті політичної культури українського суспільства;
- уточнити місце мімікрії у структурі ціннісних орієнтацій персоніфікованих суб'єктів політичної діяльності;

- визначити політичний імідж як форму політичної мімікрії;
- виявити соціетальні детермінанти політичної мімікрії як форми деформації політичної культури;
- дослідити чинники формування ефективної моделі демократичного політичного дискурсу як засобу протидії політичній мімікрії;
- з'ясувати значення розвитку політичної культури на шляху унеможливлення політичної мімікрії в українському суспільстві.

Об'єктом дослідження є політична культура в умовах демократичних перетворень у сучасному українському суспільстві.

Предметом дослідження є сутність, детермінанти та шляхи протидії існуванню політичної мімікрії у політичній культурі українського суспільства.

Методологічну основу дослідження становить комплекс філософських, загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що забезпечують єдність гносеологічного, соціально-філософського і політологічного аналізу феномену політичної мімікрії, виявлення її зв'язку з політичною культурою та свідомістю українського суспільства. Важливою умовою відповідної дослідницької стратегії стало дотримання принципів об'єктивності, послідовності, науковості, діалектики, плюралізму, всебічності, соціального детермінізму, конкретності, системності, цілісності, історизму, комплексності.

Методологія дослідження ґрунтується на сукупності різноманітних підходів і методів, які взаємодоповнюються, дозволяючи забезпечити обґрунтованість і достовірність наукових результатів. Логіка застосування системно-функціонального підходу пов'язана з аналізом взаємозв'язків між рівнем політичної культури суспільства та наявністю політичного мімікрювання. Системний і синергетичний методологічні підходи дають можливість розглядати феномен політичної мімікрії як цілісне явище. Історичний підхід допомагає проаналізувати різноманіття проявів політичної мімікрії в різні періоди у поєднанні зі критичним логічним аналізом цього феномену. Дослідження генези політичної мімікрії та її історичних типів ґрунтується на світоглядних принципах діалектичної єдності механізмів філогенези, онтогенези, соціогенези.

За допомогою загальнологічних методів наукового пошуку – аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції – визначені спільні риси окремих концептуальних моделей політичної мімікрії, виявлені основні причини її існування на рівні політичної культури українського суспільства. Застосування методу компаративного аналізу обумовлене потребою порівняння різних напрямів і підходів до об'єкту й предмету дослідження. Біхевіористський метод дозволяє розглянути мімікрійну поведінку учасників політичного процесу, зокрема, проаналізувати показники і чинники електоральної поведінки індивідів і соціальних груп. Соціологічний метод дає

підстави для з'ясування впливу ідеології і культури на існування політичної мімікрії. Для емпіричної експлікації феномену політичної мімікрії у дослідженні застосовано також аналіз публіцистично-літературних джерел, зокрема творів зарубіжних та вітчизняних авторів і регіональних мас-медіа.

Емпіричну базу наукового доробку складають дані соціологічних досліджень «Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова», фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», соціологічного моніторингу «Українське суспільство» Інституту соціології НАН України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у цілісному і системному аналізі феномену політичної мімікрії у контексті актуальних проблем розвитку політичної культури українських громадян. На захист виносяться наступні положення, що містять елементи наукової новизни.

Уперше:

– у вітчизняній політичній науці обґрунтовано вивчення проблеми політичної мімікрії у політико-культурному просторі сучасності та доведено діалектичний зв'язок рівня розвитку політичної культури й свідомості українського суспільства зі наявністю політичної мімікрії; визначено, що політична мімікрія — складний комплекс захисних заходів і пристосувань політичної свідомості, що дозволяють вижити і зберегтися тим особистостям, соціальним групам, силам і прошаркам, для яких у суспільстві виникли невідповідні їх уявленням умови життя і діяльності; політична мімікрія трактується також як вимушений або свідомо прийнятий засіб самозахисту в кризових ситуаціях;

– розкрито зв'язок між політичною культурою і мімікрійною поведінкою суб'єктів політичного процесу; проаналізовано системні ознаки політичної мімікрії у контексті політичної культури українського суспільства, що пов'язані з феноменом імітації як способом реалізації політичної мімікрії у соціально-політичних процесах (імітації історичної правди, політичної культури владної еліти, демократії, суспільно-політичного діалогу, політичної опозиційності, реформ тощо);

– визначені основні чинники, здатні унеможливити прояви політичної мімікрії в українському суспільстві (політична участь громадян, критичне політичне мислення, політична відповідальність). Запропоновані параметри ефективної моделі демократичного політичного дискурсу як засобу протидії політичній мімікрії. До таких параметрів віднесено політичну коректність; медіакомунікативність; наявність реально існуючої, дієвої і впливової політичної опозиції; налагоджену систему політичного діалогу; активну громадянську позицію стосовно дій влади.

Набули подальшого розвитку:

– категоріальний аналіз понять «політична мімікрія», «політична адаптація», «політична соціалізація», «симулякр», «конформізм», «інституціональна мімікрія» як різних форм входження суб'єктів у політику. Відповідні дефініції розкривають сутність імітації політичної діяльності як неадекватної справжнім ціннісним орієнтаціям її акторів, але вміло вибудованої на псевдопатріотизмі та популістських гаслах;

– теза про те, що в демократичному, правовому суспільстві, з усталеною плюралістичною політичною системою, навичками розуміння людьми власних інтересів й терпимістю до інтересів інших, необхідність у мімікрії як засобі виживання і самозахисту різко знижується;

– трактування політичного іміджу як форми політичної мімікрії, що дає можливість використовувати його політичним лідерам чи політичним партіям як інструмент маніпулювання масовою свідомістю. Стверджується, що бутафорія, стратегії маскуваня у політиці здебільшого орієнтовані на завоювання владних повноважень.

Поглиблено:

– розуміння діалектичного зв'язку функцій і видів політичної мімікрії. Найважливішими функціями визначені адаптивно-захисна, агресивна, комунікативна, ціледосягнення, посередницька. У залежності від мотивації поведінки мімікріанта виокремлено мімікрію-захист і мімікрію-пристосування;

– вивчення прийомів політичної мімікрії, серед яких найпоширенішими названі демонстративний популізм, пропагандистська риторика, політичні жести, нереальні обіцянки в ході передвиборчих кампаній. Підкреслюється, що метою подібних практик найчастіше є збільшення числа прихильників тієї чи іншої політичної сили або певного політичного діяча;

– уявлення про шляхи унеможливлення політичної мімікрії в українському суспільстві, серед яких стратегічним пріоритетом є створення умов для розвитку політичної культури українських громадян; високий рівень політичної культури у суспільстві, його наближення до культури саме активістського типу, що сприятиме зменшенню проявів політичної мімікрії серед представників вищих ешелонів влади.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів полягає в аналізі феномену мімікрії як виклику політико-культурним змінам сьогодення у світлі актуальних проблем політичного розвитку українського суспільства, яке перебуває у стані системної трансформації. Проведене дослідження може мати цінність для подальших наукових розробок із проблем політичної соціалізації, політичної культури, соціально-політичної адаптації, в цілому орієнтованих на ідею поширення демократії й розвитку громадянського суспільства в Україні.

Сформульовані в дисертації висновки й пропозиції можуть привернути увагу політичних менеджерів, зацікавлених у створенні ефективних структур

соціально-політичного управління, що викликатимуть довіру у суспільстві. Результати дослідження будуть корисними для лідерів і апаратних працівників політичних організацій, політичних консультантів, дослідників й аналітиків політичних процесів. Визначені підходи з фіксації політичної мімікрії доцільно використовувати до діяльності представників державних органів влади і політичних партій, поведінки громадян України у періоди виборів, референдумів тощо.

Положення дисертаційного дослідження можуть складати важливу частину підготовки молодих громадян до свідомого і виваженого політичного вибору, зокрема бути використані при підготовці нормативних і спеціальних курсів з політології, політичного управління, маркетингу і консультування, соціології політики, політичної психології та ін.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Положення та висновки дисертаційної роботи доповідалися й обговорювалися на засіданнях кафедр суспільно-політичних наук Вінницького національного технічного університету, політичних наук НПУ імені М. П. Драгоманова. Основні результати дисертаційного дослідження були оприлюднені на восьмій міжнародній науково-практичній конференції «Соціум. Наука. Культура» (Київ, 24-26 січня 2012); дев'ятій Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний соціокультурний простір» (Київ, 24-26 лютого 2012); третій науково-практичній конференції «Ціннісний вимір політичної діяльності: проблема політичного вибору в сучасному українському суспільстві» (Херсон, 26-28 квітня 2012); дев'ятій Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальные вопросы образования, науки и техники» (Донецк, 15-17 ноября 2013); десятій Міжнародній науково-практичній конференції «Простір і час сучасної науки» (Київ, 25-27 квітня 2014).

Публікації. Основні положення дисертації відображено у 12 наукових працях, у тому числі: 7 статтях у фахових виданнях з політичних наук (серед яких 2 – у міжнародних виданнях), 5 статтях і тезах наукових конференцій.

Структура дисертації підпорядкована меті та завданням дослідження. Робота містить вступ, три розділи (дев'ять підрозділів), висновки і список використаних джерел (296 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 228 сторінок, основний зміст – 194 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет дослідження, його мету та завдання, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення, вказано форми апробації та наведено відомості про структуру дисертації.

У першому розділі – «Теоретико-методологічні засади дослідження поняття "політична мімікрія"» – визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження, описано еволюцію поняття «політична мімікрія», розкрито її сутність у сучасному науковому дискурсі та методологічний інструментарій вивчення.

У підрозділі 1.1 – «Мімікрія як політико-культурний феномен» – охарактеризовано підходи до трактування й оцінки явища політичної мімікрії, її прояви в процесі еволюції суспільства. Визначено, що онтологія людського буття, політико-культурний розвиток суспільства значною мірою спровоковані мімікрією та завдячують їй. Розвиваючи мімікрію як базове явище, людина винайшла нові її форми, які за своєю природою є тотожними і трансформувались у фальш, брехню, пастіш, пародію, фарисейство, лукавство, обман, розіграш, конформізм, запозичення тощо.

У дисертації стверджується, що мімікрія характерна усім суспільствам та є необхідним і специфічним феноменом людського буття, його організації і життєдіяльності. До об'єктивних чинників її існування як політико-культурного феномену віднесено: політичний режим, який визначає характер відкритості чи закритості суспільства, допустимий ступінь прав і свобод його членів; рівень соціально-економічного розвитку суспільства; соціокультурні й етнокультурні умови життєдіяльності соціуму, стан розвитку моралі, культури, духовності; певний рівень інтелекту, політичної культури та свідомості громадян; шаблонність цінностей та стереотипність поведінки; відсутність власної думки та автономії; нездатність брати на себе відповідальність й приймати самостійні рішення; ступінь політичної напруги та конфліктогенності у суспільстві, які визначають характер і стан протистояння різних політичних сил; термін перебування при владі певної політичної сили, коли, не дивлячись на протестний стан свідомості, ззовні проявляється готовність підкорятися чинній владі; вирішальний вплив соціальної групи, зовнішніх обставин та середовища існування (необхідність відповідати рольовим очікуванням як обов'язкова умова безпечного та комфортного життя).

Підрозділ 1.2 – «Визначення сутності політичної мімікрії у сучасному науковому дискурсі» – присвячено категоріальному аналізу предмету дослідження. Разом з тим, у дисертації звертається увага на те, що термін «політична мімікрія» не набув поширення у політичній науці. Сутність політичної мімікрії у сучасному науковому дискурсі передусім розкривається через аналіз близьких за змістом дефініцій «соціальна мімікрія», «соціально-політична адаптація», «політична адаптація», «політична імітація». Показано, що у природному середовищі мімікрія розглядається як пристосувальне явище до жорстоких й небезпечних умов, які загрожують існуванню певного виду тварин чи комах. У визначенні цього поняття часто використовуються інші

його синоніми (уподібнення, зовнішня схожість, наслідування, повторення, копіювання розумними тваринами поведінки інших тварин та людини; міметизм як чинник, що надає певні переваги в боротьбі за існування).

Соціальна мімікрія у наукових працях розглядається, переважно, як захисна форма адаптації (С. Аверінцева, В. Афанасьєв, С. Барсуков, Л. Бляхер, М. Грачов, В. Гельман, Ю. Давидов, В. Дергачов, Е. Дмитрієв, Е. Лукін, І. Пригожин, Л. Сморгунов А. Сухов, та ін.) Окремі дослідники (Л. Герасина, Н. Панов) роблять акцент на маскувальному характері феномену. Підкреслюється, що у політологічних працях частіше зустрічаються терміни «політична адаптація» чи «соціально-політична адаптація», що розкривається через дві форми – активну (вплив суб'єкта на соціально-політичне середовище, прагнення змінити його) і пасивну (конформістська згода з умовами соціально-політичного існування, відсутність прагнення змінити їх, використати для власних потреб).

У дисертації доводиться, що політична мімікрія (власне, як і соціальна в цілому) не є різновидом адаптації, а, навпаки – одним зі способів її формування, структурування та функціонування. Саме в ситуації адаптивної поведінки невід'ємна властивість людини – «хитрість розуму» (А. Лобанова) – модифікується в політичну мімікрію, яка відтак виконує інструментальну роль у пристосуванні людини до певних соціальних умов. У глибшому розумінні політична мімікрія означає складний комплект захисних заходів і пристосувань соціально-політичного характеру, що дозволяють вижити і вберегтися тим особистостям, соціальним групам, силам і прошаркам, для яких у суспільстві виникли нестерпні умови життя і діяльності.

У підрозділі 1.3 – *«Методологічний інструментарій дослідження форм і функцій політичної мімікрії»* – проаналізовано існуючі наукові підходи, принципи, методи й прийоми пізнання різновидів, засобів, форм прояву, а також функцій політичної мімікрії у суспільстві. За цільовою ознакою визначено три основні форми мімікрійної поведінки: мімікрію-захист, мімікрію-гараздування (ціледосягнення) і соціальний міметизм. Основними способами реалізації зазначених форм політичної мімікрії названо імітацію (підробка), лицедійство, містифікацію та політичний конформізм, які запроваджуються шляхом обманних вербальних кодів і відповідних одягу, жестів, рухів, міміки. Базовим обманним вербальним кодом вважається неправда (брехня), що становить основу вигадок, лестощів, фальсифікацій, жартів тощо, які використовуються людьми під час мімікріювання, спрямованого на досягнення адаптивних переваг, та мають конкретні засоби свого втілення у політичному житті суспільства. Серед таких засобів «комунікативна політична мімікрія», «мовна політична мімікрія», «брехня», «обман», «неширість», «маніпуляції», «фальсифікації».

Дослідження феномену політичної мімікрії вимагає застосування різноманітного методологічного інструментарію. Важливими є такі методи: декомпозиції (відтворення декомпозиційної політичної моделі мімікрії та порівняння її зі суб'єктом чи об'єктом впливу); композиції (здійснення процедури об'єднання складових процесу політичного пристосування і перевірки його цілісності); дедукції та індукції; екстраполяції (поширює спостереження за однією частиною процесу політичної мімікрії на іншу з метою визначення загальних тенденцій розвитку цього процесу) та багато інших. Цілісне ж уявлення про процес і явище політичної мімікрії можливе зі застосуванням системної концепції, у рамках якої політична мімікрія розглядається як ланцюг взаємопов'язаних процесів, що базуються на свідомому і несвідомому підґрунті в межах політичної системи. Структурно-функціональний аналіз феномену політичної мімікрії у суспільстві дозволяє визначити такі її важливі функції: адаптивно-захисна; агресивна; комунікативна; ціледосягнення; медіативна (посередницька).

У другому розділі – **«Політична мімікрія у просторі політичної культури українського суспільства»** – проаналізовано типові практики функціонування політичної мімікрії в українському суспільстві.

У підрозділі 2.1 – *«Системні ознаки політичної мімікрії у контексті політичної культури українського суспільства»* – наведено основні ознаки імітаційних процесів, способи реалізації політичної мімікрії в українському суспільстві, а саме імітації історичної правди, політичної культури владною елітою, демократії, суспільно-політичного діалогу, політичної опозиційності, реформ.

Імітація політичної культури владною елітою окреслюється через характерні ознаки останньої: перманентні приватизаційні та реприватизаційні процеси, неконкурентоспроможний бізнес, корумпованість, надмірну бюрократизація, неприховане зазіхання на стратегічно важливі сфери впливу без відповідного професійного підґрунтя тощо. Аналізуються й виклики та загрози імітації політичної опозиційності. Відмічено, що сучасні українські опозиційні політичні, за відсутності серйозних ідеологічних концептів, переважно вдають протестну чи альтернативну діяльність.

У дисертації розглядається феномен сакралізації історичного простору, насичення його фальшивими ідеалами. Підсумовується, що імітація історичної правди перетворює реальний вимір на ілюзію з особливим акцентом на неповторності, харизматичності окремого лідера чи партії. Імітація суспільно-політичного діалогу розкривається через аналіз природи стосунків між громадянами країни, політичними партіями та державною владою. Наголошується, що звинувачувальний монолог є переважаючою формою політичного спілкування у сучасній Україні, витіснивши на узбіччя діалог.

Імітації нереальних партійних програм, турботи про народ є невід'ємними елементами сценаріїв політичної діяльності, що спричиняють до формування дезінформованого суспільства.

Окрему увагу приділено імітаційній демократії. Ця форма політичної організації життя суспільства, незважаючи на демократичне законодавство і формальне дотримання усіх виборних процедур, фактично означає мінімальну участь громадянського суспільства в управлінні державою, відносно незначний вплив суспільства на політичну владу. Не менш небезпечною системною ознакою політичної мімікрії є імітація реформ, що не виконують свого соціального призначення (змінювати, переформатовувати ту чи іншу сферу суспільних відносин задля забезпечення виживання та функціонування політичної системи). Декларативний характер політичних перетворень, зорієнтований виключно на політичний імідж, суспільну думку, відволікання уваги від злободенних проблем, свідчить про тенденцію «псевдореформізму» у політичній культурі сучасного українського суспільства.

У підрозділі 2.2 – «Мімікрія у структурі ціннісних орієнтацій персоніфікованих суб'єктів політичної діяльності» – розкривається відповідь на запитання: чи є політична мімікрія атрибутивною складовою або своєрідною цінністю, яка визначає політичну культуру суб'єктів політичної діяльності, насамперед, представників української політики?

Підкреслюється взаємозв'язок між ментальними установками української нації і проявами політичної мімікрії. Ментальність як специфічний спосіб сприйняття і розуміння народом свого внутрішнього і зовнішнього світу змінюється, трансформується услід за зміною природного та соціального середовища, статусу й творчого потенціалу народу (О. Рудакевич). В умовах підневільного існування розвивається здатність пристосовуватися до чужих порядків, формальне сприйняття суспільних ідеалів і норм, консерватизм як спосіб захисту й збереження власних етнічних рис, комплекс «меншовартості».

У політичній культурі сучасного українського суспільства одночасно проявляються різні, часом протилежні якості (героїзм і пасивність, волелюбність, індивідуалізм і конформізм, довірливість і підозрілість і т.д.), функціонує стійкий компонент проросійської субкультури, який часто успішно конкурує з власне українськими політичними цінностями (М. Юрій). Кризовий стан суспільно-політичного розвитку сприяє поширенню політичної мімікрії як способу досягнення певної мети, перетворюючи сферу політики на театралізоване шоу.

У підрозділі 2.3 – «Політичний імідж як визначальна форма політичної мімікрії» – доведено, що найпоширенішим прийомом політичної мімікрії у сучасній практиці боротьби за владу є приховування за технологічно сформований політичний імідж – образ-уявлення, який за допомогою асоціацій

наділяє об'єкт (явище, особу) додатковими цінностями (соціальними, політичними, соціально-психологічними, естетичними і т. д.) і, завдяки цьому, сприяє цілеспрямованішому й емоційнішому його сприйняттю.

У дисертації підкреслюється, що ті цінності, якими імідж доповнює суб'єкт політики, можуть і не відповідати реальним властивостям останнього, але в той же час володіють певною значущістю для того, хто сприймає його. Ці властивості іміджу дають можливість використовувати його як інструмент маніпулювання масовою свідомістю. Самі політичні діячі нерідко вимушені приховувати деякі свої слабкості та мімікрувати під сильних, розумних, рішучих, справедливих, дбайливих і впевнених у собі осіб. Завдяки вмінню мімікрювати «досвідчені» олігархи очолюють соціалістичні і трудові партії, бюрократи – ліберальні організації, колишні представники «компетентних» органів СРСР – патріотичні.

Імідж як форма політичної мімікрії стосується не лише політичних лідерів, але й політичних партій. Політична мімікрія трактується як синонім понять неправда, вигода, маскування, політична гра. До проявів політичного мімікрювання часто відносять написання виборчих програм, що укладаються залежно від потреб суспільства, актуальних проблем і не завжди реальних стратегій, поглядів політичного діяча тощо.

У третьому розділі – **«Шляхи та засоби протидії політичній мімікрії в українському суспільстві»** – розвивається положення про те, що необхідність вдаватися до прийомів політичної мімікрії та їх ефективність в боротьбі за владу пов'язані зі рівнями розвитку громадянського суспільства, політичної і правової культури, політичної свідомості електорату. З їх розвитком необхідність у мімікрії як засобі виживання і самозахисту різко знижується.

У підрозділі 3.1 – *«Соціетальні детермінанти політичної мімікрії як форми деформації політичної культури»* – визначено, що політична мімікрія є своєрідною формою деформації як суспільної свідомості, так і політичної культури українського суспільства. Звернення до терміну «соціетальне» пов'язане, насамперед, зі необхідністю віднайти комплексний підхід для розв'язання проблеми політичної мімікрії у просторі політичної культури українського соціуму. Поняття «соціетальне» утвердилося у сучасному науковому тезаурусі, що в широкому сенсі характеризує суспільство як цілісну систему (О. Донченко, Ю. Романенко).

Вказано на об'єктивні й суб'єктивні, особистісні й мікросоціальні умови існування політичної мімікрії в українському суспільстві. Криза сучасного політичного моделювання, яка особливо проявилася на пострадянському просторі, виявила цілий комплекс феноменів «конвертованої демократії» (демократій-хамелеонів). В інтересах виживання їм однаково властиві як

змістовні риси місцевого колориту, так і формальна відповідність зовнішнім вимогам з боку світової спільноти.

Основними соціетальними проблемами, які впливають на рівень політичної мімікрії в умовах сучасних трансформаційних процесів в Україні названо: зловживання політичними свободами; брак демократичного контролю і безкарність влади; відсутність механізмів забезпечення балансу інтересів соціальних груп; повернення до міфологізму і державного міфотворення, особливо в контексті проголошених реформ; формування квазіопозиційного протистояння, псевдоантагонізм між представниками малого та середнього бізнесу (опозиційне ядро), представниками великого бізнесу (олігархи) і держави, що захищає їх інтереси; зловживання і маніпуляція ціннісною неоднорідністю суспільства; громадянська недовіра, дистанціювання громадян, розчарованість й психологічна втома від «політиканства».

У підрозділі 3.2 – «Створення ефективної моделі демократичного політичного дискурсу як засобу протидії політичній мімікрії» – відзначається, що посередником між діяльністю політика та його справжніми мотивами, бажаннями й цілями може бути політичний дискурс (у широкому та вузькому розумінні цього терміну), завдяки якому можна простежити за думками політичного актора, фіксувати його конкретні висловлювання, що презентують бачення ним політичних подій.

Запропонована ефективна модель демократичного політичного дискурсу, як засобу протидії політичній мімікрії в українському суспільстві. Ця модель повинна містити такі складові: налагоджена система політичного діалогу, як способу публічного висловлення політичних поглядів, думок, оцінок, стилів політичного мислення; наявність реально існуючої, дієвої і впливової політичної опозиції; демократичні, незаангажовані засоби масової інформації (ЗМІ), різноманітність джерел інформаційного простору, запровадження системи громадського телебачення та радіомовлення, демонополізація засобів їх виробництва, трансляції та технічного обслуговування за допомогою громадських, в тому числі й міжнародних фондів підтримки; прискорений розвиток національної складової мережі Інтернету; високий рівень політичної освіти, політичних знань громадян, їх активістська політична культура та громадянська позиція.

У підрозділі 3.3 – «Розвиток політичної культури як основа подолання політичної мімікрії в українському суспільстві» – проаналізовано зв'язок між політичною культурою суспільства і мімікрійною поведінкою суб'єктів політичного процесу в умовах демократичних змін. Серед основних складових політичної культури, які здатні унеможливити прояви політичної мімікрії в українському суспільстві, названо політичну участь громадян, їх критичне політичне мислення, політичну відповідальність.

Насамперед йдеться про необхідність розвитку основ активістського типу політичної культури, конкретної політичної участі громадян, в тому числі протестної участі, яка відображає ціннісні установки й одночасно демонструє відповідний рівень політичної свідомості. Наголошується, що формування політичного мислення, критичного й самокритичного ставлення громадян, повинно стати важливою характеристикою політичної культури українського суспільства, зокрема, у контексті розпізнавання мімікрійної діяльності політиків. Критичне мислення передбачає можливість діагностування політичної мімікрії, допомагає пересвідчитись у логічній досконалості, фактичній обґрунтованості та доцільності будь-яких знань про суб'єкт політики і його дії, визначаючи, наскільки вони тотожні заявам конкретного політичного діяча чи пересічної особистості.

До важливих елементів політичної культури українського суспільства віднесено також політичну відповідальність за свої обіцянки й дії як представників вищих ешелонів влади, так і пересічних громадян. Видається, що саме реально існуючий інститут політичної відповідальності буде певним гарантом унеможливлення майже тотальної політичної мімікрії, яка спостерігається у сучасному суспільстві.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу було зроблено ряд висновків та запропоновано деякі рекомендації.

Аналіз джерел свідчить про те, що політична мімікрія об'єктивно існує в усіх суспільствах, є необхідним і специфічним феноменом людського буття, його організації та життєдіяльності. Політична мімікрія – це складний комплекс захисних заходів і пристосувань соціально-політичного характеру, що дозволяють вижити і вберегтися тим особистостям, соціальним групам, силам і прошаркам, для яких у суспільстві виникли невідповідні їх уявленням умови життя і діяльності; вимушений засіб самозахисту в кризових ситуаціях. Поява політичної мімікрії обумовлена розвитком політичних інститутів, держави та її форм, політичних режимів.

Процеси, пов'язані зі політичною мімікрією, перебувають у постійній динаміці. Характер відповідних безперервних змін однаково залежить як від дій конкретних особистостей, так і від суспільства в цілому. Політична мімікрія виявляється у тому, що людині іманентно властива розумова здатність відшукувати різноманітні шляхи для пристосування у природному та соціальному середовищах, як у небезпечних, так і цілком сприятливих умовах. Сфера політики є особливо привабливою для реалізації майстерності політичних акторів до маскуванню, імітацій, насамперед тому, що вона сприяє

завойовуванню і використанню влади, задовольняє амбітні особистісні, вузькі кланові (групові), егоїстичні інтереси.

За цільовою ознакою слід взяти за основу три основні форми мімікрійної поведінки: мімікрію-захист, мімікрію-гараздування (ціледосягнення) і соціальний міметизм. Означені форми соціальної мімікрії можуть мати як деструктивний, так і конструктивний, як дисфункціональний, так і функціональний характер – залежно від мети мімікріанта та наслідків застосування мімікрійної поведінки. Зазначені форми політичної мімікрії можуть реалізовуватися за допомогою таких засобів як імітація, лицедійство, містифікація, політичний конформізм, нещирість, маніпуляції, фальсифікації тощо. До основних ознак імітації як способу реалізації політичної мімікрії в українській політиці відноситься імітація історичної правди; імітація політичної культури владною елітою; імітаційна демократія; імітація суспільно-політичного діалогу; імітація політичної опозиційності; імітація реформ. Базовою основою мімікріювання є неправда, що підтримується за допомогою вигадок, лестощів, фальсифікацій, жартів, які використовуються мімікріантами задля досягнення певної мети.

Описані способи реалізації форм політичної мімікрії мають конкретні засоби свого втілення у соціальному середовищі. Зокрема, невід'ємною характеристикою політичної культури українського суспільства стала, так звана, «пострадянськість», тобто неприродний симбіоз декларованої на словах відданості демократичним інститутам і реалізованих недемократичних практик. Водночас рівень розвитку політичної культури і політичної свідомості громадян, стан громадянського суспільства перебувають у діалектичному взаємозв'язку зі практиками політичної мімікрії. Кризові прояви суспільно-політичного життя сприяють поширенню політичної мімікрії як способу досягнення певної мети, перетворюють сферу політики на театралізоване шоу.

Особливої уваги потребує вивчення шляхів і способів використання політиками ціннісної основи суспільства в якості підґрунтя для подальшого політичного мімікріювання. У політичній культурі сучасного українського суспільства одночасно проявляються різні й навіть протилежні якості: героїзм і пасивність, волелюбність, індивідуалізм і конформізм, довірливість і підозрілість і т.д. Функціонує стійкий компонент проросійської субкультури, який часто успішно конкурує зі власне українськими політичними цінностями. Система ціннісних орієнтацій політичних мімікріантів детермінована загальними соціальними умовами. Ця система, обумовлена протиріччями, має двоїстий характер: 1) латентна (прихована), яка і є справжньою системою ціннісних орієнтацій; 2) наявна (імітаційно підроблена), яка візуально відповідає загальноприйнятим суспільним стандартам. Політики, які вдаються

до політичної мімікрії, у діяльності керуються подвійною мораллю, брехнею, політичною імітацією, хамелеонством тощо.

Вказаним ціннісним установкам відповідають й певні засоби досягнення мети у політиці. Найпоширенішим прийомом політичної мімікрії слід вважати демонстративний популізм, який уособлюється у пропагандистській риторичі, нереальних обіцянках у ході передвиборних кампаній з метою отримання якнайбільшої кількості голосів електорату. Важливою формою політичної мімікрії є також технологічно створений імідж політика, який фактично не відповідає реальним властивостям останнього, але наповнюється значущими рисами з точки зору адресної категорії громадян. Мімікрія визначає можливість використовувати імідж як інструмент маніпулювання масовою свідомістю.

Політична мімікрія є універсальним соціальним феноменом, який носить всеохоплюючий характер в українському суспільстві. Поширення та укорінення політичної мімікрії детермінується як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. Політична мімікрія є своєрідною деформацією суспільної свідомості і політичної культури українського суспільства. Основними соціетальними проблемами, які визначають рівень політичної мімікрії на сучасному етапі трансформаційних процесів в Україні є зловживання політичними свободами, відсутність демократичного контролю та безкарність влади; недостатня розробленість механізмів забезпечення балансу інтересів груп населення; повернення до міфологізму і державного міфотворення (особливо в контексті проголошених реформ); формування квазіопозиційного протистояння, псевдоантагонізм між представниками малого, середнього бізнесу (опозиційне ядро) та представниками великого бізнесу (олігархи) і держави, що захищає їх інтереси; зловживання і маніпуляція ціннісною неоднорідністю суспільства тощо.

Розвиток демократичного політичного дискурсу та формування його ефективної моделі слід вважати важливим засобом протидії і подолання політичної мімікрії. Чесність, порядність, незаангажованість журналістів, тобто, людей, які займають опосередковану ланку між істинністю інформації та рівнем її подання – посідають важливе місце в демократичній моделі політичного дискурсу на шляху унеможливлення політичної мімікрії політиків. В умовах інформаційного суспільства найбільш прийнятною є соціально-відповідальна модель взаємодії політичної та медіа систем, що дає змогу забезпечити відкритий комунікативний дискурс. Означена модель базується на принципах незалежності ЗМІ від влади уряду чи фінансових потоків, визнанні взаємної відповідальності масмедіа і громадянського суспільства.

Політична мімікрійна поведінка породжується відповідною політичною системою і політичною культурою суспільства. Демократична політична культура громадян дозволяє аналізувати діяльність політичних лідерів і партій,

адекватно оцінювати їх поведінку (в тому числі й мімікрію). Основними чинниками, які б сприяли унеможливленню політичної мімікрії у сучасній Україні, слід вважати розвиток протестної діяльності громадян, яка відображає ціннісні установки й одночасно демонструє відповідний рівень політичної свідомості та культури; формування критичного політичного мислення у людей; прагнення політичної обізнаності та відповідальності.

Феномен політичної мімікрії є досить складним, а тому вимагає подальших наукових розвідок. Постійної уваги потребує специфіка маскувально-приспосувальних способів життєдіяльності громадян у періоди політичних трансформацій та кризових явищ. В умовах посилення соціального, економічного та політичного тиску з боку зовнішньополітичних акторів, владних структур чи окремих особистостей зростає необхідність забезпечення своєчасної соціодіагностики та прогнозування як конструктивних, так і деструктивних форм мімікрійної поведінки людей задля виживання або досягнення бажаних соціально-статусних винагород.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях України:

1. Бобрук А. М. Популізм як форма політичної мімікрії [Текст] / А. М. Бобрук // Гілея : збірник наукових праць / голов. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 62 (№ 7). – С. 602–607.
2. Бобрук А. М. Політичний імідж як форма політичної мімікрії [Текст] / А. М. Бобрук // Гілея : збірник наукових праць / голов. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 60 (№ 5). – С. 680–684.
3. Бобрук А. М. Методологічні підходи дослідження сутності поняття «політична мімікрія» [Текст] / А. М. Бобрук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – Харків, 2012. – Вип. 15(№ 1007). – С. 35–40.
4. Бобрук А. М. Мімікрія як політико-культурний феномен [Текст] / А. М. Бобрук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін / відп. ред. О. В. Бабкіна. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 11. – С. 81–87.
5. Бобрук А. М. Політична мімікрія: визначення сутності в сучасному науковому дискурсі [Текст] / А. М. Бобрук // Держава і право : збірник наукових праць / Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. – К., 2013. – Вип. 61. – С. 526–531.

Статті у міжнародних наукових виданнях:

6. Бобрук А. М., Денисюк С. Г. Популізм як прояв мімікрії в контексті сучасної політичної праксеології [Текст] / А. М. Бобрук, С. Г. Денисюк // Науковий огляд. – К., 2014. – Вип. 2 – С. 192–198.

7. Бобрук А. Мімікрія як деструктивний чинник політичної культури українського суспільства [Текст] / А. Бобрук // *Studia Politologica Ucraino-Polona*. – Житомир–Київ–Краків : ФО-П Євенок О. О., 2014. – Вип.4. – С. 112–120.

Статті і тези наукових конференцій:

8. Бобрук А. М. До проблем визначення поняття «політична мімікрія» [Текст] / А. М. Бобрук // Соціум. Наука. Культура : матеріали восьмої міжнародної науково-практичної конференції, 24-26 січня 2012. – К. : ТК Меганом, 2012. – С. 55–57.

9. Бобрук А. М. «Мовний закон» як засіб передвиборчої маніпуляції [Текст] / А. М. Бобрук // Сучасний соціокультурний простір 2012 : матеріали дев'ятої Міжнародної науково-практичної конференції 24-26 лютого 2012. – К. : ТК Меганом, 2012. – С. 34–36.

10. Бобрук А. М. Політична промова, як форма політичної мімікрії [Текст] / А. М. Бобрук // Ціннісний вимір політичної діяльності: проблема політичного вибору в сучасному українському суспільстві : III науково-практична конференція. – 26-28 квітня 2012. – Херсон : Видавн. «Олді-плюс», 2012. – С. 194–197.

11. Бобрук А. М. Менталітет як основа політичного мімікрювання [Текст] / А. М. Бобрук // Актуальные вопросы образования, науки и техники: материалы девятой Международной научно-практической конференции. – 15-17 ноября 2013. – Донецк : научный журнал «Аспект», 2013. – С. 87–91.

12. Бобрук А. М. Вплив політичних цінностей громадян на електоральні переваги у виборчій кампанії 2014 року в Україні [Текст] / А. М. Бобрук // Простір і час сучасної науки : матеріали десятої Міжнародної науково-практичної конференції. – 25-27 квітня 2014. – К. : МНПіК «Простір і час сучасної науки», 2014. – С. 90–95.

АНОТАЦІЇ

Бобрук А. М. Політична мімікрія як відображення політичної культури українського суспільства. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.03 – Політична культура та ідеологія. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2015.

Дисертація присвячена дослідженню феномену політичної мімікрії, особливостей її існування в сучасній Україні та шляхів унеможливлення цього явища. Обґрунтовано використання системного підходу до вивчення проблеми політичної мімікрії у просторі політичної культури сучасного українського суспільства. Визначено методологічний інструментарій дослідження, а також системні ознаки політичної мімікрії у контексті політичної культури українського суспільства, її місце в структурі ціннісних орієнтацій персоніфікованих суб'єктів політичної діяльності. Розкрито параметри ефективної моделі демократичного політичного дискурсу як засобу протидії політичній мімікрії.

На підставі дослідження сутності політичної мімікрії сформульовані висновки і рекомендації з його подолання.

Ключові слова: політична культура, політична мімікрія, політична адаптація, політична поведінка, симулякр, конформізм, політична імітація, політичний імідж, політичні цінності, соціетальні детермінанти.

Бобрук А. М. Политическая мимикрия как отображение политической культуры украинского общества. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук по специальности 23.00.03 – политическая культура и идеология. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2015.

Диссертация посвящена исследованию феномена политической мимикрии, особенностей ее существования в современной Украине и путей предотвращения этого явления. Обосновано использование политологического подхода к изучению проблемы политической мимикрии в пространстве политической культуры современного украинского общества. Определены методологический инструментарий исследования, показаны системные признаки политической мимикрии в контексте политической культуры украинского общества, ее место в структуре ценностных ориентаций персонифицированных субъектов политической деятельности. Раскрыты параметры эффективной модели демократического политического дискурса как средства противодействия политической мимикрии.

Обоснована идея взаимосвязи уровня развития политической культуры и сознания украинского общества с наличием политической мимикрии. Утверждается, что в демократическом, правовом обществе, с устоявшейся многопартийной плюралистической политической системой, навыками понимания людьми собственных интересов и терпимостью к интересам других, необходимость в мимикрии как средстве выживания и самозащиты резко снижается.

Раскрыто представление о политическом имидже как важной форме политической мимикрии, что позволяет использовать его политическим лидером или политической партии как инструмент манипулирования массовым сознанием. Дан категориальный анализ понятий «политическая мимикрия», «политическая адаптация», «политическая социализация», «симулякр», «конформизм», «институциональная мимикрия» как различные формы вхождения субъектов в политику, раскрывающие сущность политической мимикрии. Стратегия маскировки заключается в замене образа, имитации политической деятельности, что одновременно не является адекватной настоящим ценностным ориентациям ее актеров, а умело выстроенной бутафорией, основанной на псевдопатриотизме, псевдолозунгах, псевдообещаниях, ориентированных на завоевание властных полномочий. Определены и проанализированы приемы политической мимикрии, из которых наиболее распространены демонстративный популизм, пропагандистская риторика, политические жесты, направленные на раздувание притязаний и ожиданий электората, на всевозможные, обычно нереальные обещания в ходе предвыборных кампаний.

Проанализированы функции и виды политической мимикрии, среди которых важнейшими являются адаптивно-защитная, агрессивная, коммуникативная, целедостижения, посредническая, деиндексация. В зависимости от мотивации поведения мимикрианта выведены такие виды мимикрии, как мимикрия-защита и мимикрия-приспособление.

На основании исследования сущности политической мимикрии в контексте политической культуры украинского общества сформулированы выводы и рекомендации по устранению данного явления. Среди них стратегическим приоритетом определяется повышение политической культуры украинских граждан: чем выше уровень политической культуры в обществе, тем меньше проявлений политической мимикрии будет среди представителей высших эшелонов власти.

Ключевые слова: политическая культура, политическая мимикрия, политическая адаптация, политическое поведение, симулякр, конформизм, политическая имитация, политический имидж, политические ценности, социетальные детерминанты.

Bobruk A. M. Political Mimicry as a Reflection of Ukrainian Society`s Political Culture. – Manuscript.

Dissertation for scientific degree of candidate of political sciences, specialty 23.00.03 – Political Culture and Ideology. – National Pedagogical Drahomanov University. – Kyiv, 2015.

The thesis deals with the phenomenon of political mimicry, the features of its existence in modern Ukraine and the ways to prevent this phenomenon. The political science approach is used to study political mimicry in the field of political culture of modern Ukrainian society. The author defines methodological tools of the research and systemic signs of political mimicry in the context of Ukrainian political culture. The place of political mimicry is shown in the structure of values of personified political actors. The research reveals the parameters of an effective model of democratic political discourse as a means of countering political mimicry.

Based on the study of the political mimicry essence conclusions and recommendations to minimize the phenomenon of political mimicry are made.

Keywords: political culture, political mimicry, political adaptation, political behavior, simulacrum, conformity, political imitation, political image, political values, societal determinants.